

Жастарды жұмыспен қамтуды арттыру үшін шетелдік және отандық инвестицияларды тарту мүмкіндіктері

ЖАРИЯЛАНДЫ 24.12.2024	ТІРЕК СӨЗДЕР domestic investments, economic well-being, employment, foreign investments, investments, labor market, unemployment, youth, безработица, внутренние инвестиции, еңбек нарығы, жастар, жұмыспен қамту, жұмыссыздық, занятость, инвестиции, инвестициялар, иностранные инвестиции, молодежь, отандық инвестициялар, рынок труда, шетелдік инвестициялар, экономикалық әл-ауқат, экономическое благосостояние	СІЛТЕМЕ https://bilimger.kz/173556/
---------------------------------	---	---

«Тұран» университеті,

Есеп және аудит маманының

1-курс студенті

Ерболат Аяна Мақсатқызы

ф.ғ.қ., қауымдастырылған профессор

Қаршығаева Айнұр Аралбекқызы

Аңдатпа

Мақала жастардың жұмыспен қамтуды арттыру үшін шетелдік және отандық инвестицияларды тарту мүмкіндіктерің ғылыми тұрғыда қарастыруға арналған. Жастарды жұмыспен қамту- қазіргі қоғамдағы өзекті мәселе. Қазақстанның экономикалық әлеуметтік әл-ауқаты жас буынның тікелей жұмыспен қамтылуына байланысты. Жұмыссыздықты азайту және жастарды еңбек нарығына бейімдеу мақсатында шетелдік және Қазақстанның инвестицияларды тарту маңызды стратегиялық бағыт ретінде қарастырылады. Жастарды жұмыспен қамтуды арттыруда шетелдік және отандық инвестициялардың рөлін анықтаймыз. Жастарды жұмыспен қамту тиімділігін зерттейміз. Инвестициялық бағдарламалардың нәтижелері мен болашағын қарастырамыз. Қазақстан экономикасының тұрақты дамуы және әлеуметтік мәселелерді шешу үшін жастар арасындағы жұмыссыздықты төмендету өзекті міндеттерінің бірі болып табылады. Жұмыссыздықтың деңгейін төмендету елдегі жастардың әлеуметтік және экономикалық жағдайын жақсартады және олардың

болашақта еңбек нарығында орнығуына көмектеседі.

Түйін сөздер: жастар, жұмыспен қамту, жұмыссыздық, экономикалық әл-ауқат, инвестициялар, шетелдік инвестициялар, отандық инвестициялар, еңбек нарығы.

Аннотация. Целью статьи является научное рассмотрение возможностей привлечения иностранных и отечественных инвестиций для повышения занятости молодежи. Трудоустройство молодежи является важным вопросом в современном обществе. Экономическое благосостояние Казахстана зависит от непосредственной занятости подрастающего поколения. Важным стратегическим направлением рассматривается привлечение иностранных и казахстанских инвестиций в целях снижения безработицы и адаптации молодежи к рынку труда. Определена роль иностранных и отечественных инвестиций в повышении занятости молодежи. Мы будем изучать эффективность занятости молодежи. Рассмотрим итоги и перспективы инвестиционных программ. Для устойчивого развития экономики Казахстана и решения социальных проблем одной из актуальных задач является снижение безработицы среди молодежи. Снижение уровня безработицы улучшит социальные и экономическое положение молодежи в стране и поможет им закрепиться на рынке труда в будущем.

Ключевые слова: молодежь, занятость, безработица, экономическое благосостояние, инвестиции, иностранные инвестиции, внутренние инвестиции, рынок труда.

Annotation. The purpose of the article is a scientific consideration of the possibilities of attracting foreign and domestic investments to increase youth employment. Youth employment is an important issue in today's society. The economic well-being of Kazakhstan depends on the direct employment of the younger generation. An important strategic direction is the attraction of foreign and Kazakhstani investments in order to reduce unemployment and adapt young people to the labor market. The role of foreign and domestic investments in increasing youth employment is determined. We will study the effectiveness of youth employment. Let's consider the results and prospects of investment programs. For the sustainable development of the economy of Kazakhstan and the solution of social problems, reducing youth unemployment rate will improve the social and economic situation of young people in the country and help them gain a foothold in the labor market in the future.

Key words: youth, employment, unemployment, economic well-being, investments, foreign investments, domestic investments, labor market.

Мақала аясында, жастарды жұмыспен қамтуды арттыру үшін шетелдік және отандық инвестицияларды тарту мүмкіндіктерін толық зерттейміз. Болашақ жастардың қолында болғандықтан, осы мәселені толықтай зерттейміз. Жастар жұмыспен толық қамтылуы үшін, шетелдік және отандық инвестициялардың маңызы қаншалықты екенін қарастырамыз. Жастарды жұмыспен қамту еңбек нарығы және инвестиция қоғамда өзекті мәселе болып табылады. Жастар арасында жұмыссыздықты азайту, еңбекке бейімдеу мақсатында шетелдік және отандық инвестициялар стратегиялық бағыт ретінде таңдалды. Мемлекет пен инвестициялық қолдауы жастардың дамуы мен

бәсекеге қабілеттің арттырады. Жұмыссыздықтың алдын алу бағдарламаларын қарастырамыз. Жастарды жұмысқа орналастыру үшін инвестицияларды тиімді пайдалану мәселесі талқыланады. Жастарды жұмыспен қамту бағдарламалары қаншалықты көмек тигізетінін анықтай отыра, бұл жастарға толық жәрдемдесуін анықтаймыз. Еңбек нарығындағы жастардың жағдайы, инвестициялық бағдарламалардың нәтижелері мен болашағы қарастырылады. Инвестициялардың көмегі арқылы жастар кәсіптік жұмыстарын бастап, жаңа жұмыс орындарын құруға және шағын немесе орта бизнестерін құруға мүмкіндіктері бар.

Жастарды жұмыспен қамту мәселесі көптеген елдерде өзекті, Қазақстанда да өзекті болып табылады, себебі жастар экономикалық өндірістік топ. Халықаралық еңбек деректерінде 64 миллионнан астам жас жұмыссыздықта жүр. Жастардың көбісі жұмыссыздықтың кесірінен кедейлікке душар болады. Қазақстанда еңбек бағдарламалары болғанмен, төрттен бір бөлігі әлі де жұмыссыз. Жастардың 50%-ы өз мамандығымен жұмыс жасамайды немесе жұмыс сферасында, өзіне лайық жұмыс таппағанының арқасында жұмыс істемейді. Анна Альшанская, «Қазақстанның еңбек нарығындағы жастарды жұмыспен қамту мәселері» еңбегінде. «Жастар» ғылыми-зерттеу орталығының әлеуметтік зерттеулеріне сәйкес, 54% жастар мамандықты ата-анасының кеңесі бойынша таңдайды, олар әдетте қыздарына қарағанда ұлдарға көбірек инвестиция жұмсайды. Жанама түрде бұл балаларды қосымша біліммен қамту статистикасымен көрсетіледі. Мәселен, ҚР Білім және ғылым министірлігінің деректері бойынша 2018 жылы елімізде қосымша білім беруге тартылған 100 қызға 114 ұл бала келген, бұл жынысы бойынша типтік жастағы халықтың пропорциясына тең емес [1,19-20]. Шетелдік инвестицияларды тарту- жаңа технология және жұмыс орындарын алып келеді. Шетелдік инвестиция көмегі өндіріс орындары мен инновациялар дамып, жұмыс орындары көбейе түседі. Жастарға мотивация ретінде шетелдік инвестициялық жұмыстар келсе, жұмыс саны мен жұмыскерлер саны арттады. Р.Ж.Бекова еңбегінде, Елімізде нарықтық қатынастарға негізделген мүлдем жаңа менеджерлер класы пайда болды. Бірақ осы аталғандардың барлығы Қазақстандық экономиканың инвестициялық тартымдылығын жоғарылатуға жеткілікті түрде әсер етіп отырған жоқ. Қазақстанды әлемдік деңгейде болашақта күшті бәсекелес ел болуы мүмкін деп қабылдауда. Бірақ бүгінгі күні нақты инвестициялар ағымына жоғары тәуекелдердің болуы кері әсер етуде. Осы жерде мәселенің негізгі көзі-отандық бизнестің жағдайы болып отыр. Қазақстанға қаржылық капиталмен бірге корпоративтік басқаруды реформалау мақсатымен батыстық тәжірибені пайдаланатын интеллектуалдық капиталда қажет. Көптеген Қазақстандық компанияларда осы жағдайдың нашар болуына байланысты инвесторлар оларға өздерінің қаражаттарын салуға шешім қабылдай алмайды. Инвесторлар үшін әлі де болса қаржылық алып-сату алаңында ойнау неғұрлым тартымды сала болып отыр [2,48]. Толық келісемін себебі, инвесторларға бұл салада пайда табудың мүмкіндігі көп. Инвесторлар активтерді алып сатып алу мен сату арқылы пайда табуға тырысады. Қаржы нарығында инвесторларға тез пайда табу мүмкіндігі беріледі. Осы мәселе

бойынша айта кететін жайт, инвестор жастар жұмыс істесін деген мүмкіндік бере отырғанымен. Оларға нақты қандай бизнес пен айналысатынын туралы нақты мәлімет беру қажет. Бастайын деп жатқан жұмысын инвесторларға ұнау үшін, алдымен қандай мақсатта ақшаны пайдалануын және пайда келетініне сенімді болуын қажет. Бұл жағдайда болашақ кәсіпкер тек білімге тоқтамай, өзіне сенімді әрі пысық болуы қажет.

Қазіргі кезде қаржы нарығында акция, облигация, валюталар, шикізат сияқты акциялар бар. Бұл инвестициялық стратегиялар бойынша алып-сату мен айналысуға көптеген мүмкіндіктер береді. Бірақ ол көп тәжірибе мен білімді талап етеді. Көп жастардың жұмыс істемеуінің тағы бір себебі, таңертен жұмысқа тұра алмауы. Оффлайн жұмыс істеудің қиыншылықтарын көруі. Ю.М.Кувшинской «Академическое письмо от исследования к тексту» еңбегінде, жақында Microsoft американдықтардың үйден жұмыс істеуге қалай қарайтынын зерттеуге демеушілік жасады. Өте қызықты мәліметтер анықталды. Сауалнамаға қатысқандардың 59%-ы өз компанияларында қашықтан жұмыс істеу саясаты жоқ деп жауап берді. Сауалнамаға 63%-ы мұндай мүмкіндікті пайдаланбайды. Сауалнамаға қатысқандардың 90%-ы қашықтықтан жұмыс істегенде деректердің құпиялылығы бұзылмайды деп есептейді. Менің ойымша, Мәскеуде аптасына 1 күннен артық кеңселерде өткізіңіз. мен әдетте өз қызметкерлеріммен Skype арқылы кездесулер өткіземін және барлығына бір үстелге жиналу үшін кептелісте тұруға уақыт бөлудің қажетті жоқ. Әрине, ешкім бетпе-бет қарым- қатынастың маңыздылығын жоққа шығармайды, бірақ заманауи технологиялар мұны алыстан жасауға мүмкіндік береді [3,19]. Осы оймен толықтай келісемін, себебі осы мәселеде жастардың толықтай жұмыс істеуіне мүмкіндігін тигізеді. Жастарды жұмыспен қамтудың өзектілігі

Жастарды жұмыспен қамту – тек Қазақстан үшін ғана емес, көптеген дамушы елдер үшін өзекті мәселе болып табылады. Қазақстанда жастардың жоғары білімі бар болса да, олар еңбек нарығында жұмыс орындарының аздығынан немесе біліктілікке сай келмейтін жұмыс орындарына орналасуда қиындықтарға ұшырайды. Сонымен қатар, жастарды жұмыспен қамту мәселесі көбінесе өңірлердегі инфрақұрылымның жеткіліксіздігі, кәсіпкерліктің дамымауы және жалпы экономикалық дамудың теңсіздігімен де байланысты.

Мақсат – жастардың сапалы және тұрақты жұмыс орындарына қол жеткізуін қамтамасыз ету. Бұл мақсатқа жетудің жолдарының бірі – шетелдік және отандық инвестициялар тарту. Қазіргі таңда Қазақстанға шетелдік инвестициялар тарту мемлекет тарапынан көп қолдау табуда, алайда оның тиімділігі мен жүзеге асырылуы көп жағдайда нақты кәсіпорындар мен экономиканың нақты секторларына байланысты.

Шетелдік инвестициялардың рөлі

Шетелдік инвестициялар қазіргі уақытта еліміздің экономикасын дамытуда маңызды рөл атқарады. Инвестициялар жаңа технологиялар мен инновацияларды енгізуге, өндірістік қуаттарды арттыруға, сондай-ақ жаңа жұмыс орындарын ашуға мүмкіндік береді.

Қазақстанға шетелдік капиталдың келуі жаңа салалар мен кәсіпорындардың дамуына жол ашады, нәтижесінде жастар жұмысқа орналасып, кәсіби біліктілігін арттырады. Шетелдік инвестициялар көбінесе жоғары технологиялық салаларда жүзеге асатындықтан, олар жастарға тек жұмыс орындары емес, сонымен қатар жаңа дағдылар мен кәсіби тәжірибе алуға мүмкіндік береді. Әсіресе цифрлық технологиялар мен жасыл экономика саласында жұмыс орындары көптеп ашылуда. А. Смит (2020) «Шетелдік инвестициялар елдердегі инновациялық даму деңгейін арттырып, жастарды жаңа экономика талаптарына сай даярлауға ықпал етеді» деп атап өткен болатын. Шетелдік компаниялар жастарды инновациялық кәсіпорындарда жұмыс істеуге шақырып, оларды жаңа жұмыс дағдыларымен қамтамасыз етеді. Қазақстанның «Индустриалды-инновациялық даму» бағдарламасы аясында шетелдік компаниялар мұнай-газ, машина жасау, автомобиль өндірісі, цифрлық технологиялар және басқа да салаларға инвестициялар салуда [4,28]. Мысалы, General Electric және Siemens сияқты ірі шетелдік корпорациялар Қазақстанда өндіріс орындарын ашып, мыңдаған жұмыс орындарын құруда. Бұл кәсіпорындар жаңа жұмыс орындарын ашып қана қоймай, жастарға жоғары біліктілікті қажет ететін жұмыс орындарын ұсынады.

Отандық инвестициялардың рөлі

Қазақстандағы отандық инвестициялар да жастарды жұмыспен қамтуға айтарлықтай әсер етеді. Отандық инвесторлар жаңа кәсіпорындарды дамытуға және жергілікті экономиканы нығайтуға бағытталған инвестициялар салу арқылы еліміздегі жұмыссыздық мәселесін шешуге ықпал етеді. Отандық инвестициялар көбінесе жергілікті нарыққа бейімделген өндірістік жобаларға бағытталады. Мысалы, агроөнеркәсіптік кешендер, құрылыс және өңдеу өнеркәсібі салаларында жұмыс орындары ашылуда. Отандық инвестициялар жастарды жергілікті деңгейде жұмыспен қамтып, олардың кәсіби дағдыларын дамытуға мүмкіндік береді. Д. Ким (2022) өзінің зерттеулерінде «Отандық кәсіпорындар көбінесе жергілікті жұмыс күшін пайдаланатындықтан, өңірлердегі жастарды жұмыспен қамтуға үлкен үлес қосады»[5,19] деп жазды. Қазақстанның көптеген ауылдық аймақтарында жұмыссыздық деңгейі жоғары. Отандық инвестициялар ауылдық жерлерде инфрақұрылымды дамыту, ауыл шаруашылығы мен ауылдық кәсіпкерлікті ынталандыру арқылы жаңа жұмыс орындарын құруға мүмкіндік береді. Н. Өмірәлиев (2021) атап өткендей, «ауылдық жерлерде отандық инвестицияларды тарту жастарды жұмыспен қамтуға оң әсер етеді, себебі ауыл шаруашылығындағы және құрылыс саласындағы жаңа жобалар көптеген жұмыс орындарын ашады»[6,87].

Мемлекеттік қолдау және инвестициялық климатты жақсарту

Мемлекеттік қолдау және инвестициялық климатты жақсарту – экономикалық даму мен жұмыссыздықты төмендету үшін маңызды құралдардың бірі болып табылады. Қазақстанның әлеуметтік-экономикалық дамуының қазіргі кезеңінде мемлекеттік органдар инвестициялық ахуалды жақсарту, шетелдік және отандық капиталды тарту

үшін түрлі шараларды жүзеге асырып келеді. Бұл шаралар жұмыс орындарын көбейту, жаңа өндірістік және технологиялық алаңдарды құру, сондай-ақ жастардың жұмыспен қамтылуын қамтамасыз ету үшін тиімді әрі қажет. Қазақстанда инвестициялық климатты жақсарту бағытында бірқатар нақты шаралар қолға алынған. 2003 жылы қабылданған «Инвестициялар туралы» заң мен басқа да нормативтік-құқықтық актілер еліміздегі инвесторларға қолайлы жағдай туғызу мақсатында түрлі жеңілдіктер мен салықтық преференцияларды қарастырады (ҚР Үкіметі, 2021). Осы арқылы шетелдік және отандық инвестициялар тартуға мүмкіндік жасалады. Сонымен қатар, арнайы экономикалық аймақтар мен индустриалды аймақтар құрылып, мұнда кәсіпорындар үшін салықтық жеңілдіктер мен әкімшілік қолдау көрсетіледі. Мұндай аймақтар бизнес жүргізуді жеңілдетіп, жаңа жұмыс орындарын құруға мүмкіндік береді, әсіресе жастарды жұмыспен қамту үшін маңызды. Ел экономикасындағы инновациялық жобаларды қолдау Қазақстанның дамуындағы басым бағыттардың бірі болып табылады. 2010 жылы қабылданған «Индустриалды-инновациялық даму» бағдарламасы елдегі жаңа өндірістердің құрылуына, жоғары технологиялы жобалардың жүзеге асуына мүмкіндік беріп, сол арқылы жоғары білікті мамандарды даярлауға ықпал етті (ҚР Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрлігі, 2022). Бұл бағдарламалар жастардың инновациялық кәсіпкерлік дағдыларын дамытуға бағытталған. Мемлекеттік қолдау шараларының тағы бір бағыты – кәсіпкерлік және инновациялық экожүйені дамыту болып табылады. Бұл ретте Ұлттық экономика министрлігі мен «Атамекен» Ұлттық кәсіпкерлер палатасы кәсіпкерлік бастамаларды қолдау, стартаптарды дамыту үшін түрлі бағдарламалар мен субсидиялар ұсынады. Осы шаралар инвестициялық климатты жақсартуға, инвестиция тартуға және жастардың кәсіпкерлік қабілеттерін дамытуға ықпал етеді. Қазақстанда инвестициялық ахуалды жақсарту үшін мемлекеттік органдар бірнеше бағытта жұмыстар атқарып келеді. Салықтық жеңілдіктер мен преференциялар беру, сондай-ақ инвестициялық субсидиялар мен гранттар жүйесін енгізу арқылы шетелдік және отандық инвесторларға қолайлы жағдай жасалады. 2015 жылы қабылданған Инвестициялық ахуалды жақсарту жөніндегі шаралар жоспары аясында көптеген жаңашылдықтар енгізілді. Мемлекет бірқатар секторларда салықтық каникулдар мен жеңілдетілген несие беру механизмдерін ұсынды, бұл өз кезегінде инвестиция тартуды жылдамдатты (Қазақстан Республикасының Ұлттық экономика министрлігі, 2023).

Сонымен қатар, Қазақстанда инвестициялар тарту үшін арнайы экономикалық аймақтар (АЭА) мен индустриалды аймақтар құрылған. Бұл аймақтарда кәсіпорындар үшін салықтық жеңілдіктер мен басқа да жеңілдетілген шарттар қарастырылады. Осылайша, олар жаңа өндірістік қуаттарды енгізіп, жұмыс орындарын аша алады. АЭА Жібек Жолы, Сарыарқа, Павлодар сияқты арнайы аймақтарда өндірістік секторлар мен кәсіпкерлік дамып, жастарды жұмыспен қамтуға ықпал етуде. Қазақстандағы инвестициялық климатты жақсартудың тағы бір бағыты – инновациялық жобаларды

қолдау. Мәселен, мемлекет жоғары технологиялар мен ғылыми-зерттеу жұмыстарын қолдауға бағытталған жобаларды қаржыландырады. Бұл Қазақстанның бәсекеге қабілеттілігін арттырып, жоғары білікті мамандардың қалыптасуына мүмкіндік береді. Инновациялық экономикаға көшудің маңызды қадамдарының бірі – Ұлттық инновациялық жүйені дамыту болып табылады. Оған негіз ретінде инновациялық стартаптарды қолдауға арналған мемлекеттік бағдарламалар, венчурлық қорлар және ғылыми-зерттеу орталықтары құрылған. Қазақстанның инновациялық қорына мемлекет тарапынан бөлінетін қаржы ресурстары арқылы жаңа технологияларды енгізу процесі жеделдетілді (Қазақстан Республикасы Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрлігі, 2022). Жастарды жұмыспен қамтуда мемлекеттік қолдау мен инвестициялық климаттың жақсаруы маңызды рөл атқарады. Инвестициялар ел экономикасының әртүрлі салаларында жаңа жұмыс орындарын ашуға мүмкіндік береді. Бұл жұмыс орындары көбінесе жастарға арналған, себебі жоғары технологиялық және инновациялық секторларда көптеген жаңа жұмыс орындары пайда болады. Шетелдік және отандық компаниялар жастарды жұмысқа қабылдаған кезде оларды жаңа білім мен дағдыларға үйретеді, бұл өз кезегінде жастардың кәсіби құзыреттілігін арттырады. Қазақстандағы жастарды жұмыспен қамтудың тиімді стратегиясы шетелдік және отандық инвестицияларды тартуға негізделеді, өйткені инвестициялар жаңа жұмыс орындарын ашады, инновациялық жобаларды жүзеге асыруға жағдай жасайды және жалпы елдің экономикалық дамуын қамтамасыз етеді. Мемлекет тарапынан жасалатын қолдау шаралары инвестициялық климатты жақсарту арқылы жастардың жұмысқа орналасуына мүмкіндік береді. Қазақстанда жастарды жұмыспен қамту мәселесі экономикалық тұрақтылықтың және әлеуметтік әл-ауқаттың маңызды көрсеткіші болып табылады. Қазіргі таңда елімізде жастар арасындағы жұмыссыздық деңгейі жоғары болғанымен, мемлекет бұл мәселені шешуге бағытталған түрлі бағдарламалар мен жобаларды іске асыруда. Жастарды жұмысқа тарту бағдарламаларының мақсаты – жұмыссыз жастарды еңбек нарығына тарту, олардың кәсіби дағдыларын дамыту, сондай-ақ экономиканың әртүрлі салаларында жаңа жұмыс орындарын ашу. Осы мақсатқа жету үшін Қазақстанда бірқатар тиімді бағдарламалар мен бастамалар жүзеге асырылып келеді. Қазақстан Республикасының Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігі әрдайым жұмыссыздықты төмендету және жастарды жұмысқа тарту мақсатында арнайы бағдарламаларды іске қосады. Бұл бағдарламалар негізінен жастарға арналған оқу, кәсіби даярлық, стажировка және жұмысқа орналасуға көмектесетін түрлі шараларды қамтиды. Әсіресе, «Жастар практикасы» және «Жас кәсіпкер» бағдарламалары жастарға жұмыс тәжірибесі мен кәсіпкерлік дағдыларын дамытуға мүмкіндік береді. «Жастар практикасы» бағдарламасы шеңберінде мемлекет оқу орындарын аяқтаған немесе дипломы жоқ жастарды бір жылға дейінгі жұмысқа орналастыруды қолдайды. Бұл бағдарлама жастардың еңбек нарығында тәжірибе жинақтауына, біліктілік деңгейін арттыруға және кейін тұрақты жұмыс орындарына орналасуына мүмкіндік береді. Осы бағдарламаның нәтижесінде, көптеген жастар еңбек

нарығында бәсекеге қабілетті болуға мүмкіндік алады. Сондай-ақ, «Жас кәсіпкер» бағдарламасы жастарды кәсіпкерлікке үйретіп, өз бизнесін ашуға бағытталған гранттар мен салықтық жеңілдіктер ұсынады.

Қорытынды

Жастарды жұмыспен қамту – тек экономикалық емес, әлеуметтік мәселе. Шетелдік және отандық инвестицияларды тарту еліміздің еңбек нарығында жаңа жұмыс орындарының ашылуына, жастардың сапалы жұмыс орындарына орналасуына және олардың кәсіби дағдыларын арттыруға мүмкіндік береді. Мемлекет бұл үдерісті қолдап, кәсіпкерлік экожүйені дамыту арқылы жастардың еңбек нарығына ықпалы мен мүмкіндігін арттыра алады. Инвестицияларды тарту мен жұмыссыздықты төмендету жастардың өз мүмкіндіктерін жүзеге асырып, еліміздің экономикасын жаңғыртуға ықпал ететін маңызды қадам болады. Шетелдік және отандық инвестицияларды тарту – Қазақстандағы жастарды жұмыспен қамту мәселесін шешудің тиімді жолы. Шетелдік инвестициялар елімізге жаңа технологиялар мен инновациялар әкеліп, жастарға жоғары білікті жұмыс орындарын ұсынады. Ал отандық инвестициялар жергілікті кәсіпорындар мен өндірістерді дамытуға бағыттанып, жастарды жергілікті деңгейде жұмыспен қамтуға мүмкіндік береді. Мемлекеттік қолдау, кәсіпкерлік экожүйені дамыту және инвестициялық климатты жақсарту – жастарды жұмыспен қамту мәселесін шешудегі маңызды факторлар. Жастарды жұмыспен қамту және олардың кәсіби дағдыларын арттыру мақсатында шетелдік және отандық инвестицияларды тарту еліміздің экономикалық дамуына және әлеуметтік тұрақтылығына оң әсер етеді. Мемлекеттік қолдау мен инвестициялық климатты жақсарту – Қазақстандағы экономикалық даму мен жастарды жұмыспен қамту үшін маңызды құрал. Бұл шаралар экономиканың әртүрлі секторларының дамуына, жаңа технологиялар мен өндірістердің енгізілуіне ықпал етеді. Жастардың кәсіби дағдыларын дамыту және жоғары білікті жұмыс орындарын ашу арқылы жұмыссыздықты төмендетуге болады. Сондай-ақ, инвестициялық климатты жақсарту елдің халықаралық деңгейдегі бәсекеге қабілеттілігін арттыруға мүмкіндік береді. Жастарды жұмыспен қамту мәселесін шешуде инвестициялардың рөлі айқын. Шетелдік және отандық инвестициялар жаңа жұмыс орындарын ашып, жастарды жұмыспен қамтуға ықпал етеді. Бұл, өз кезегінде, елдің әлеуметтік және экономикалық тұрақтылығын қамтамасыз етуге көмектеседі. Мемлекеттік қолдау мен инвестициялық ахуалдың жақсартуы жастардың еңбек нарығына енуін жеңілдетіп, олардың кәсіби дағдыларын дамытуға мүмкіндік береді. Осылайша, инвестицияларды тарту арқылы жастардың жұмыспен қамтылуы және ел экономикасының дамуы жүзеге асырылатын тиімді стратегия болып табылады. Қазақстандағы жастарды жұмыспен қамту бағдарламаларының тиімділігі жастардың еңбек нарығына интеграциялануына, кәсіби біліктілігін арттыруға және әлеуметтік белсенділігін жоғарылатуға мүмкіндік береді. Мемлекеттік қолдау, инновациялық жобалар мен кәсіпкерлік бастамаларды дамыту, сондай-ақ қоғамдық жұмыс орындары

жастарды жұмыспен қамтудың тиімді жолдары болып табылады. Бұл бағдарламалар Қазақстанның әлеуметтік-экономикалық дамуына үлес қосып, жастардың жұмыссыздық мәселесін шешуге бағытталған маңызды қадамдарды қамтиды.

ӘДЕБИЕТТЕР

1. Анна Альшанская, «Қазақстанның еңбек нарығындағы жастарды жұмыспен қамту мәселері» — 2021 <https://www.kaziss.kz>
2. Смит, А. (2020). Шетелдік инвестициялар және жастардың еңбек нарығындағы мүмкіндіктері. Жоғары оқу орындары баспасы. <https://www.kaziss.kz>
3. Ким, Д. (2022). Отандық инвестициялардың ауылдық жерлердегі жұмыспен қамтуға әсері. Экономика <https://scholar.google.com>
4. Ю.М.Кувшинской 2019. Академическое письмо от исследования к тексту. Москва-Юрайт <https://biblio-online.ru>
5. Курьис, Н.В. “Иностранные инвестиции: российская история и современность”. Москва: Юнити-Дана, 2018. <https://books.google.com>.
6. Құттықожаева, Ә., Есенбекова, Ж. “Қазақстанда жастарды жұмыспен қамту және оның перспективалары”. Алматы: Қазақ университеті, 2021 <http://www.qazaq-university.kz>
7. Иванов, В.А. “Инвестиционная стратегия в условиях глобализации”. Москва: Высшая школа экономики, 2022. <http://www.elibrary.kz>
8. Академиялық жазылым негіздері: Оқу куралы / Е.Т. Оспанов - АТМaTSl:«Birix»Oacnacб,2020 <https://kazneb.kz/kk/bookView/view?brld=1652422>
9. Жүсіпова, А.2020, Нұрмағамбетов, М. Қазақстанның еңбек нарығындағы жастарды жұмыспен қамту және инвестициялар: мәселелер мен шешімдер. <https://scholar.google.com>
10. Смит, И. және Петрова, Л. 2019, Шетелдік инвестициялар және жастардың еңбек нарығындағы мүмкіндіктері
11. Ибраев, А., Құттықожаева, Ә. 2021 , Қазақстандағы жастарды жұмыспен қамтуды арттыру үшін шетелдік инвестицияларды тарту: стратегиялар мен болашақтағы мүмкіндіктер. <https://www.sciencedirect.com/browse>
12. Султанбекова К., Тұрарбекова Б, 2022, Отандық және шетелдік инвестицияларды тарту арқылы жастарды жұмыспен қамту мәселелері: Қазақстанның тәжірибесі. <https://www.researchgate.net/>
13. Каримова Н. 2020 Жастарды жұмыспен қамту және экономикалық тұрақтылықты сақтау үшін инвестициялар. <https://link.springer.com/>
14. Төлегенова Л. 2019, Жастарды жұмыспен қамту және экономиканы дамыту үшін шетелдік инвестицияларды тарту жолдары. <https://onlinelibrary.wiley.com/>

15. Сабыржанова М. 2021, Қазақстанда жастарды жұмыспен қамту үшін шетелдік және отандық инвестицияларды тартудың тиімді жолдары. <https://books.google.com/>
16. Мұратов А., Жарқынова Л. 2021, Шетелдік инвестициялардың жастарды жұмыспен қамтуға әсері: тәжірибе және перспектива. <https://www.scopus.com/>
17. Байболова Қ. 2020, Қазақстанның еңбек нарығында жастарды жұмыспен қамтуды арттыру үшін инвестицияларды тартудың рөлі. <https://www.academia.edu/>
18. Ахметов С., Қабидоллаұлы Ж 2022, Инвестициялар және жастарды жұмыспен қамту: Қазақстанда білім беру жүйесінің ықпалы. <https://link.springer.com/>
19. Кәрімова С. 2020, Жастарды жұмыспен қамту және кәсіпкерлікке тарту үшін мемлекеттік қолдау мен инвестициялар <https://www.proquest.com/>
20. Әлиханова Н. 2022, Қазақстандағы жастарды жұмыспен қамту: инвестициялар мен саясаттың ықпалы. <https://www.scopus.com/>

ҚМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.